

Μεταφρασμένο απόσπασμα

Tom Schulz

Reisewarnung für Länder Meere Eisberge

Hanser Berlin, Berlin 2019

ISBN 978-3-446-26201-0

σελ. 35-47

Τομ Σουλτς

***Ταξιδιωτική προειδοποίηση για χώρες θάλασσες
παγόβουνα***

Μετάφραση: Σούλα Ζαχαροπούλου

Επιμέλεια: Αλέξανδρος Κυπριώτης

III

Ο ΡΙΤΣΟΣ ΣΤΗ ΛΕΡΟ

και το ποίημα

νύχια στον τοίχο

Γ. Ρ.

Που οι πέτρες σκάνε και σκιά δεν πέφτει
που το χορτάρι πιάνει φωτιά, που ένα σύρμα πάνω από τη γη
είναι τεντωμένο, που μία κατσίκια, ξερακιανή σαν το μικρό κόκκαλο
του χεριού σου, βόσκει, που ο αφαιρούμενος με λείζερ πόνος επιτέλους
σταματά, που όλοι, όλοι οι άνθρωποι απ' τα μάτια τους χάνουν μέσα στο ζόφο
ο ένας τον άλλον και ξαναβρίσκονται, που για πελάτες που πληρώνουν
υπάρχει ένα μαξιλάρι για αιμορροΐδες δωρεάν, που μια βαθιά γνώση είναι
κρυμμένη μέσα στις κουκουνάρες, που οι παλιές εποχές δεν
γυρίζουν πίσω, που οι τρεις λέξεις, μία από αυτές Λέρος
που τα ξερονήσια από πέτρες, φράχτες, χορτάρι λυγίζουν
στον άνεμο, που εμείς επίσης είμαστε εκτός της αρχαίας αγοράς.

Ρίτσος, Γιάννης

Έλληνας. Ποιητής.

Γεννηθείς στην Πελοπόννησο, 1909.

Κομμουνιστής.

Εκτοπισμένος στα νησιά Λήμνος, Μακρόνησος, Άη Στράτης
1948-1952.

Όνομα: ως γνωστόν.

Καπνιστής.

Αποκλεισμένος σε στρατόπεδα στα νησιά εξορίας Γυάρο, Λέρο
1967-1969.

Όνομα;

Υπό κατ' οίκον περιορισμόν στη Σάμο, 1969-1973.

Επιζών.

Όλοι οι Λεριώτες είναι λησμονημένοι, το νησί
φαρδύ σαν μια ταβέρνα στο Κορκ ή στο Δουβλίνο, στο μήκος
όσο μια τρίχα της θεάς της ροδαυγής, τα χείλη τους σαρκώδη
και γεμάτα αίμα – στο δρόμο στέκεται ένας γερμανικός ποιμενικός
κουνάει την ουρά, τραβάει το μπατζάκι, την αρμαθιά των κλειδιών.
Μ' ένα λουρί στο λαιμό, μ' ένα χαραγμένο νούμερο. Τα κύματα
χτυπάνε στη μάντρα του νεκροταφείου του βρετανικού λόχου
buried near the Spot. Κάτω απ' το χώμα οι ιεροί νεκροί,
με στήλες τούς έχουμε επιβαρύνει, *a soldier of the 1939-*
1945 War. Πράσινος και γεμάτος χυμό ο καρπός της συκιάς.
Known unto God.

Παρθένι, το χωριό, η εκκλησία, λέει η γυναίκα
Αρκουδόβατα, άγριο φασκόμηλο, τα φωτιστικά γαϊδουράγκαθα
εσύ κείτεσαι, ένα χωράφι. Πίσω από παράγκες ένα ξεκάθαρο
μπλε, ήσυχη θάλασσα μ' αδιόρατες ρωγμές.
Το καμένο χωράφι με τα χρυσά από το στήθος
ξεσκισμένα γαϊδουράγκαθα – ήλιος, βράχια, το μαύρο χώμα.
Ανάμεσα στο χρησμό και σε εμάς δεν υπάρχει αιτιότητα.
Πίσω από το ναό (της Άρτεμης) και η μπλε λειψανοθήκη
το πλέγμα, το καμένο χωράφι, δύο έξοδοι φρεατίων.
Μέσα στο ντουλάπι το πλαστικό κουτί, μία λάμπα, αναπτήρας
οι Άγιοι (εικονίσματα), ξεραμένο λουλούδι ή υδρόβιο φυτό
Χριστός, κόκκινες πιτσιλιές, το καντήλι τοποθετήθηκε.

Μέσα στις κουκουνάρες μια βαθιά γνώση είναι κλεισμένη:
Αποθηκευμένος χρόνος, από τη σκόνη ξεχωρισμένα, ωφέλιμα όπως
Κλαδί, βότσαλο, ο δρόμος των μυρμηγκιών. Ουσία και έντομο.
Αυτά που στα βιβλία διαβάζουμε μεταβιβαστήκανε:
Περνώντας το χωράφι πήγαινε σκυφτός ένας άντρας, βρήκε χοντροκομμένες πέτρες
Πλίθρες και πυρίμαχο άργιλο – στην αυλακιά του αρότρου το χώμα ήταν
ξεραμένο. Λαμπύρισμα και οι φλεγόμενες αρθρώσεις.
Εκείνος έψαχνε ένα δέντρο μακριά. Η θάλασσα λάμβανε κι
έστελνε λευκές επιστολές, που το περιεχόμενό τους εκείνος δεν μπορούσε να το καταλάβει.
Ο ήλιος δεν κοιμάται ποτέ την ημέρα.
Ευχόταν να είχε στα χέρια του ένα κεφάλι, που θα μπορούσε
κάπου να το ακουμπήσει, έναν θάμνο ή έναν επίδεσμο. Ζώα στριμώχνονταν
κάτω από το δέρμα του, έφτιαχναν φωλιές. Στις σόλες κολλούσε
ξεραμένη κοπριά. Το άλογο κατέρρευσε από το φορτίο.
Ένας σωρός από κόκαλα, όρθιος μπορούσε ακόμη να στέκεται
έως ότου φεγγάρι και βράχος τον κατασκέπασαν. Τον βρήκανε
ανάμεσα στα κυπαρίσσια.

Πέτρες, πλέγματα, φράχτες, στο λιμάνι οι θηλιές από σύρματα
του NATO, τα τανκ στέκονται παρκαρισμένα σε σειρές, καμία διέλευση εδώ.
Η κάμερα βουίζει κάτω από το πουκάμισο, μούσκεμα στον ιδρώτα, είμαστε ξένοι
μας περιεργάζονται σαν κατάδικους, ρασοφόροι με αγκράφα.
500 μέτρα πίσω από το τσιμεντένιο οδόστρωμα, στο οποίο μία φορά ημερησίως
προσγειώνεται το ελικοφόρο αεροπλάνο, 1 χλμ. μέχρι το στρατόπεδο.
Σπασμένος θαλάσσιος καθρέφτης, ξεπλυμένος από τον αέρα
φθαρμένος από τις τανίνες του ήλιου – κουρέλι, η σημαία
όπου βρίσκονταν τα παραπήγματα, ξεραίνεται προβατσουλιά.
Σήκωσε μια πέτρα, φώναξε στο νερό. Κανείς εκτός από την κατσίκα
ξερακιανή σαν του χεριού σου, μια γυναίκα, ολόκληρη μέσα στα μαύρα
από μια ταινία του Αγγελόπουλου.
Τίποτα δεν κινείται, στο δέρμα μικρές φουσκάλες, τα κόκκινα μυρμήγκια
αφήνουν το έκκριμά τους. Το ρολόι χειρός υπό θερμοπληξία.
1 η ώρα το μεσημέρι.

Έξω από την αρχαία αγορά, όπου οι νόμοι πληγώνουν, όπου
ξεγυμνώνουν κάποιον, τον εκδίδουν. Χωρίς οδό, χωρίς αριθμό
κατοικίας, χωρίς λογαριασμό, χωρίς διαβατήριο – υποκείμενο όχι κατηγορημα
αντικείμενο, άγνωστο – όνομα, μη κατεγγραμμένος. Ακούει σκύλο ή
μαύρο μπλοκ, γνωρίζει τη σκούπα, το κοντέινερ.
Αποτελείται από 50 κιλά νερό κατά μέσο όρο. Αναπνέει, ιδρώνει
και εκκρίνει. Το υπόλοιπο, στερεές ουσίες. Όποιος ζει στο δρόμο,
φοράει το τομάρι της γάτας. Όποιος το πιστέψει.
Καλημέρα, λιακάδα. Ο νεαρός άντρας λέγεται Χάλιντ
μένει στην εστία αιτούντων άσυλο. Έχει ένα σκέιτμπορντ παραμάσχαλα
λέει στο λυρικό Εγώ: έχω πάρει τη γραμμή φυγής
για εδώ. *The borders are closed.*
Στην έρημο ζούνε νυχτόβιες αλεπούδες, δεν θα κάνει ποτέ περισσότερο κρύο
από πέντε βαθμούς. Πάντα να μασάς καλά, κάθε μπουκιά πενήντα φορές.
Αγόρασε κάτι όμορφο. Μυρωδιά από ροή χρημάτων και εμπορευμάτων.
Κηροζίνη, οι ραβδώσεις στον ορίζοντα, ο παγωμένος χρυσός
των σβώλων πάγος. Ξέρω, είστε Βορειοαφρικανοί, γνωρίζω
τα σκατά, μόλις ξέμεινα από ψιλά. Θες λίγο
απ' την μπύρα μου;!

Δεν ξέρουμε πόσοι πεθάνανε, ξέρουμε
πόσοι θα πεθάνουνε, προετοιμαζόμαστε γι' αυτό, κάτι θα βγάλουμε
απ' τη μέση, μια ημερήσια εφημερίδα με κενές σελίδες, μόνο αγγελίες
θανάτου, οι ζωντανοί δεν αγωνίζονται πια. Αυτό το διαβάζω σε ένα
παλιό βιβλίο, μελλήσετε δε ακούειν πολέμους και ακοάς πολέμων· οράτε
μη θροείσθε· δει γαρ πάντα γενέσθαι, αλλ' ούπω
εστί το τέλος – διαβάζω για πολύ ήπιους χειμώνες, κακές
σοδειές, θύελλες, η γη σείεται, η έρημος ζει, οι κρατήρες ατομικής ενέργειας
διαλύονται. Το πλυντήριο αρχίζει να κινείται.
Ξέπλυμα και στύψιμο, και βλέπουμε τι βρίσκεται μετά στο στεγνωτήριο.
Αναμένουμε το χτύπημα κομητών, πίνουμε καφέ και κάνουμε μασάζ
στον αυχένα. – Τι λέει ο Άγιος Ιωάννης; Στείλε έναν άγγελο.
Ώστε να σταματήσει τώρα επιτέλους ο αφαιρούμενος με λείζερ πόνος.
Ο αμνός θα νικήσει το κακό. Θεέ και Κύριε.
Ξέρουμε πόσοι είναι νεκροί.

Καλημέρα, καλημέρα. Καλημέρα, λιακάδα.

Ξυπνάω και στέκομαι με τα πόδια μέσα στην κύπερη.

Ένα μήλο ροδομάγουλο μάγεψε το πρόσωπό μου και χαμογελάω

όταν η γυναίκα ξεκλειδώνει το σπίτι. Αυτή η νύχτα σου έμεινε

κρυμμένη, όμως δεν πρέπει να λυπάσαι. Μπροστά μου κείτονται σταφύλια

και ζαρκάδια. Κάνω μπάνιο σε γάλα και χλώριο. Πηγαίνω στην παραλία απέναντι

στις χάριτες και στα πρησμένα σώματα, τα παραφουσκωμένα με

ζάχαρη και βαρβιτουρικά. Κανένα τραγούδι για την Ευρώπη, μόνο αυτά τα δοξάρια.

Τι απομένει από τη μουσική πρώιμη διαπαιδαγώγηση;

Οι κλίμακες σε μινόρε και η θλίψη. Δεν ξέρω οι Μοίρες

τι τραγουδούνε. Ο Χέλντερ ποτέ δεν ήτανε εδώ, ούτε στην Πάτμο.

Στεκότανε κάτω από κάτι δέντρα σ' έναν κήπο στο Νύρτινγκεν.

Η γυναίκα κλειδώνει την πόρτα από μέσα. Λευκές κουρτίνες, η

επιγραφή: ΠΩΛΕΙΤΑΙ. – Επιτέλους να

μέσα στο ζόφο. Να ξανοίγεσαι στη θάλασσα, πριν από την πρώτη

κοφτή κραυγή. Να μαζεύεις τα δίχτυα, να αφήνεις ελεύθερα τα παραπανίσια ψάρια.

Ο ήλιος βυθίζεται, μια πύρινη λωρίδα, σαν να περπατούσε κάποιος πάνω σε αναμμένα

κάρβουνα πάνω από το νερό.

Ξεφύλλισε τις σελίδες. Οι παλιές εποχές δεν γυρίζουν πίσω.
Κατονόμασέ το με τόλμη, αυτό που είναι: Αποκάλυψη. Το βιβλίο από λιβάνι
πάρε το δώρο σου. Είθε να σ' αγκαλιάσουν όλοι οι ανώνυμοι άγιοι!
Ήρθαμε στο νησί, περάσαμε τη θάλασσα, πηδήξαμε
από πέτρα σε πέτρα, ρίξαμε σκιές. Πέρασαμε
από μία επικράτεια, περπατήσαμε την αποκηρυγμένη ακτή. Βγάζουμε
τα ρούχα, αγαπάμε τα λευκά όρη, αγαπάμε το λευκό
δέρμα, το τμήμα του μηρού μας, προς τα πάνω τη λευκή
ήβη, αγαπάμε τις λευκές εκκλησίες και το λευκό αίμα
που ρέει, την ακτινοβολία και απορρόφηση. Περνάμε από τη θαλάσσια
οδό, βλέπουμε το λιμάνι, το αδρανές σημείο μακριά.
Τη γαλακτερή μουντάδα του νησιού, βλέπουμε τις σκοτεινές φάσεις
του ρεύματος, ακούμε τον κινητήρα, το κύμα που σπάει.
Απαντάμε στη μηχανή με σήματα και γλώσσα.
Βλέπουμε το ζόφο μέσα μας να συνεχίζει να περιπλανιέται.
Ήμασταν σε στεριά, μας έπιανε πυρετός με τις πέτρες, ανασαίναμε
με τα βράχια. Μέσα από τα δέντρα πετάγονταν σφήκες.

Τι έβλεπε ο Ρίτσος, που εμείς δεν μπορούμε να δούμε;
Ανάμεσα σε νησί και στεριά το νερό με βάρκες
που δεν είναι ασφαλείς. Οι φρουροί, φύλακες και κλειδούχοι. Πάνω από τη σκεπή
της παράγκας οι αστερισμοί από πάγο και σιωπή.
Που ένα σύρμα είναι τεντωμένο πάνω από τη γη – που ανάμεσα
στις χώρες τα σώματα ενώνονται. Όπως φτιάχνει κανείς
από μια λευκή ή κόκκινη σημαία ένα πατσαβούρι.
Εάν μπορούσαμε να τη δούμε, τη θαλάμη του όπλου μπροστά στα μάτια
ο τοίχος. Τρεις λέξεις, ύπνος και ονειροπόληση.
Μια αμνηστία, η απαλλοτρίωση των βαρόνων του πετρελαίου και του αερίου.
Η απαλλακτική απόφαση των κόκκινων μυρμηγκιών, μικρών σαυρών.
Χτύπημα με ξύλινο σφυρί, φωνές από το εσωτερικό τρίχωμα. Το άνοιγμα
των θησαυροφυλακίων – να σώσουμε τη λεία από τα νύχια τους. Τα χορτάρια
να μεγαλώσουνε. Επιτέλους, επιτέλους να οδηγήσουμε το χέρι στο παράθυρο.
Τα δάχτυλα να τρέξουνε. Τους μεταλλωρύχους προς τα πάνω στο φως να τους
συνοδεύσουμε. Τους καρπούς να τους φτάσουμε μέχρι το στόμα, που δεν έχει τίποτα.
Στο τέλος οι φράχτες μέσα στα αγριόχορτα να πνιγούνε.
Τα γουνοφόρα ζώα να τα απελευθερώσουμε, τις γυναίκες που μαζεύουν τα βαμβάκια.

Περπατάμε στον πρωινό ήλιο. Ακούμε το ποίημα.

Στο λιμάνι υπάρχουν ταξί, που μακραίνουν το δρόμο των πλοίων.

Το ποίημα λέει ότι πιστεύει στην αγάπη και στο θάνατο. Στον ίδιο του τον εαυτό. Ο πόνος είναι κενή λέξη. Οι εργάτες τραβάνε το σχοινί στη στεριά. Το πορθμείο δεν είναι μαντείο – η ήπειρος πρέπει πρώτα να διαλυθεί, μέχρι κάποιος να θελήσει να τη σώσει. Όταν το ένα απ' τ' άλλο όλα απομακρύνονται, γίνεται ύστερα να ραφτούν όλα με λίγες βελονιές;

Είμαστε Premium Reseller δογμάτων: κάθε εικόνισμα πρέπει να αναρτηθεί. Θα έπρεπε να γυρίσουμε πίσω, να βάλουμε σ' ένα τείχος το νοικιασμένο αυτοκίνητο. Θα έπρεπε να αφήσουμε την ασφάλεια να λήξει. Έχουμε ακόμα υπόλοιπο για εκατό λεπτά.

Βλέπουμε τους ντόπιους, τις τροχήλατες βαλίτσες, τους απογόνους της δημοκρατίας (λαϊκής κυριαρχίας). Φράιχαϊτ σημαίνει ελευθερία.

Μέσα στην κοιλιά του πλοίου παίζουν τηλεοράσεις, ό,τι τραβάμε πίσω μας αποτελείται από πετρέλαιο, διασυνδέσεις, εξαγορασμό.

Στην πραγματικότητα υπάρχουν τα συμφέροντα των εργαζομένων, που καπνίζουνε στο κατάστρωμα. Ο πρωινός ήλιος, ένας επιταχυντής ανάφλεξης τυλίγει τη θάλασσα σε φλόγες.